

Kada država članica odlučuje o zahtjevu za izručenje treće države koji se odnosi na državljanina države Europskog udruženja slobodne trgovine (EFTA), stranke Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru (EGP), ona treba provjeriti da taj državljanin neće biti podvrgnut smrtnoj kazni, mučenju ili drugom nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni

Prije razmatranja izvršenja zahtjeva za izručenje, država članica o tome treba izvijestiti državu EFTA-e, kako bi joj omogućila da zatraži predaju svojeg državljanina

U presudi **Ruska Federacija** (C-897/19 PPU), donesenoj 2. travnja 2020. u hitnom prethodnom postupku, veliko vijeće Suda odlučilo je o obvezama države članice koja odlučuje o zahtjevu za izručenje koji je uputila treća država i koji se odnosi na državljanina države koja nije članica Europske unije, ali je članica Europskog udruženja slobodne trgovine (EFTA) i stranka Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru (EGP)¹. **Sud je presudio da država članica od koje se traži izručenje najprije mora provjeriti**, u skladu s člankom 19. stavkom 2. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja), **da ne postoji opasnost da će u slučaju izručenja zainteresirana osoba** biti podvrgnuta smrtnoj kazni, mučenju ili drugom nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni. **Činjenica da je zainteresiranoj osobi prije stjecanja državljanstva dotične države EFTA-e ta država odobrila azil upravo zbog kaznenog progona zbog kojeg se zahtijeva izručenje jest osobito važan element** u okviru te provjere. Nadalje, **Sud je presudio da prije razmatranja izvršenja tog zahtjeva navedena država članica o njemu mora izvijestiti državu EFTA-e kako bi joj omogućila da zatraži predaju svojeg državljanina**, pod uvjetom da je navedena država EFTA-e, u skladu sa svojim nacionalnim pravom, nadležna za kazneni progon te osobe za djelo počinjeno izvan svojeg državnog područja.

U predmetnom slučaju ured Interpolu u Moskvi 20. svibnja 2015. raspisao je međunarodnu potragu za ruskim državljaninom. Taj je državljanin, koji je u međuvremenu stekao islandsko državljanstvo, uhićen u Hrvatskoj 30. lipnja 2019. na temelju navedene međunarodne potrage. Hrvatska su tijela 6. kolovoza 2019. od Rusije zaprimila zahtjev za izručenje. Hrvatski sud koji odlučivao o izručenju utvrdio je da je udovoljeno zakonskim pretpostavkama za izručenje te ga je odobrio.

Zainteresirana osoba stoga je od Vrhovnog suda Republike Hrvatske zahtijevala ukidanje te odluke. U tom je kontekstu navela postojanje opasnosti od mučenja i nečovječnog i ponižavajućeg postupanja u slučaju izručenja Rusiji te činjenicu da joj je Island, prije nego što je stekla islandsko državljanstvo, priznao status izbjeglice upravo zbog kaznenog progona koji se protiv nje vodi u Rusiji. Također je istaknula nepoštovanje presude Petruhhin², u kojoj je Sud presudio da država članica kojoj je upućen zahtjev za izručenje koji se odnosi na građanina Unije, državljanina druge države članice koji se nalazi na njezinu području, o njemu mora izvijestiti potonju državu članicu i na njezin zahtjev predati joj navedenog građanina, u skladu s Okvirnom odlukom 2002/584³, pod

¹ Sporazum o Europskom gospodarskom prostoru od 2. svibnja 1992. (SL 1994., L 1, str. 3.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 106., str. 4.)

² Presuda od 6. rujna 2016., Petruhhin (C-182/15); vidjeti također PM [84/2016](#).

³ Okvirna odluka Vijeća 2002/584/PUP od 13. lipnja 2002. o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica (SL 2002., L 190, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 83. i ispravak SL 2013., L 222, str. 14.), kako je izmijenjena Okvirnom odlukom Vijeća 2009/299/PUP od 26. veljače 2009. (SL 2009., L 81, str. 24.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 16., str. 169)

uvjetom da je država članica čiji je taj građanin državljanin nadležna za kazneni progon te osobe za djelo počinjeno izvan svojeg državnog područja.

U ovom predmetu Vrhovni sud pitao je Sud treba li tumačenje iz presude Petruhhin primijeniti na situaciju koja se ne odnosi na građanina Unije, nego na islandskog državljanina, s obzirom na to da je Island država EFTA-e i stranka Sporazuma o EGP-u.

Sud je prvo ispitaio primjenjuje li se pravo Unije na tu situaciju. U tom je pogledu naveo – s obzirom na to da nije riječ o građaninu Unije koji je došao u državu članicu različitu od one čiji je državljanin, nego o državljaninu treće države – da se članci 18. (nediskriminacija na temelju državljanstva) i 21. (sloboda kretanja i boravka građana Unije) UFEU-a, koji su protumačeni u presudi Petruhhin, u ovom slučaju ne primjenjuju. Međutim, predmetna situacija ipak potpada pod područje primjene prava Unije, konkretno, područje primjene Sporazuma o EGP-u, koji je, kao međunarodni sporazum koji je Unija sklopila, sastavni dio prava Unije. Pri donošenju tog zaključka Sud je najprije istaknuo da između Islanda i Unije postoji povlašten odnos jer ta treća država, osim što je članica schengenskog područja i stranka Sporazuma o EGP-u, sudjeluje u zajedničkom europskom sustavu azila te je s Unijom sklopila Sporazum o postupku predaje⁴. Sud je zatim naveo da članak 36. Sporazuma o EGP-u jamči slobodno pružanje usluga u biti na istovjetan način kao članak 56. UFEU-a. Naposljetku, odlučio je da slobodno pružanje usluga, u smislu članka 56. UFEU-a i u smislu Sporazuma o EGP-u, uključuje slobodu dolaženja u drugu državu radi korištenja uslugom, o čemu je bila riječ u ovom predmetu, u kojem je dotični islandski državljanin želio provesti godišnji odmor u Hrvatskoj i ondje se koristiti uslugama povezanim s turizmom.

Kao drugo, nakon što je naveo da se odredbe Povelje također primjenjuju jer je predmetna situacija uređena pravom Unije, Sud je pojasnio doseg zaštite koju pruža članak 19. stavak 2. Povelje, u skladu s kojim nitko ne smije biti izručen u državu u kojoj postoji ozbiljna opasnost da bude podvrgnut smrtnoj kazni, mučenju ili drugom nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni. Sud je stoga presudio da država članica kojoj je upućen zahtjev za izručenje prije eventualnog izvršenja tog zahtjeva mora provjeriti da se njime ne bi ugrozila prava iz tog članka. U tu svrhu, naglasio je da je u predmetnom slučaju činjenica da je zainteresiranoj osobi u Islandu odobren azil osobito važan element za potrebe te provjere. Taj je element još važniji kada se to odobrenje temeljilo upravo na kaznenom progonu zbog kojeg se izručenje zahtijeva. Stoga, ako ne postoje posebne okolnosti, kao što je to značajna promjena situacije u Rusiji ili elementi koji dokazuju da je zainteresirana osoba prilikom podnošenja zahtjeva za azil prikrila činjenicu navedenog kaznenog progona, odluka islandskih tijela kojom je prihvaćen taj zahtjev treba dovesti do toga da Hrvatska odbije izručenje.

Kao treće, u slučaju da država članica kojoj je upućen zahtjev za izručenje smatra da se njegovo izvršenje ne protivi Povelji, Sud je podsjetio na to da se nacionalnim pravilima kojima se zabranjuje izručenje vlastitih državljana, kao što je to slučaj u Hrvatskoj, uvodi različito postupanje jer ona dovode do toga da se državljanima drugih država EFTA-e, stranaka Sporazuma o EGP-u, ne pruža jednaka zaštita od izručenja. Stoga ta pravila mogu utjecati na slobodno pružanje usluga, u smislu članka 36. Sporazuma o EGP-u. Sud je zatim naveo da se takvo ograničenje može opravdati samo ako se temelji na razlozima koji su objektivni i proporcionalni s obzirom na legitiman cilj koji se nacionalnim pravom želi postići. U predmetnom slučaju cilj izbjegavanja opasnosti od nekažnjavanja osoba koje se nalaze na državnom području koje nije ono na kojem su navodno počinile kazneno djelo koje im se stavlja na teret jest legitiman. Usto, pravila koja omogućuju izručenje tih osoba trećoj državi prikladna su za postizanje navedenog cilja. Međutim, kad je riječ o proporcionalnosti takvog ograničenja, Sud je utvrdio da valja dati prednost razmjeni informacija s državom EFTA-e čija je dotična osoba državljanin, kako bi joj se omogućilo da izda zahtjev za predaju svojeg državljanina radi kaznenog progona. Okvirna odluka 2002/584 ne

⁴ Sporazum između Europske unije i Republike Islanda i Kraljevine Norveške o postupku predaje između država članica Europske unije i Islanda i Norveške (SL 2006., L 292, str. 2.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 7., str. 41.), koji je u ime Unije odobren člankom 1. Odluke Vijeća 2014/835/EU od 27. studenoga 2014. o sklapanju Sporazuma između Europske unije i Republike Islanda i Kraljevine Norveške o postupku predaje između država članica Europske unije i Islanda i Norveške (SL 2014., L 343, str. 1.), a koji je stupio na snagu 1. studenoga 2019.

primjenjuje se na Island, ali bi se takva predaja mogla izvršiti na temelju Sporazuma o postupku predaje, čije su odredbe vrlo slične odredbama Okvirne odluke.

Zaključno, Sud je stoga presudio da rješenje iz presude Petruhhin treba po analogiji primijeniti na islandskog državljanina koji se u odnosu na treću državu koja traži njegovo izručenje nalazi u situaciji objektivno usporedivoj s onom građanina Unije kojem, u skladu s člankom 3. stavkom 2. UEU-a, Unija pruža područje slobode, sigurnosti i pravde bez unutarnjih granica, na kojem je osigurano slobodno kretanje osoba.

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da u okviru postupka koji se pred njima vodi upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obvezuje i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) presude objavljuje se na stranici CURIA na dan objave.

Osoba za kontakt: Corina-Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 4293